RubenWillaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Fietspad Beneluxlaan
(Harelbeke, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2023A182
Januari 2023 – Juli 2023

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert NV
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2023
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1 Programma van maatregelen 6

1.1 Administratieve gegevens 6
1.2 Synthese 7
1.3 Gemotiveerd advies 8
1.4 Conclusie 9

2 Bibliografie 10

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....7

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 6

1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
b) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert NV Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
c) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Harelbeke
	Deelgemeente	/
	Postcode	8530
	Adres	Beneluxlaan 8530 Harelbeke
	Toponiem	Fietspad Beneluxlaan
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X_{min} = 75019 Y_{min} = 168436 X_{max} = 77535 Y_{max} = 170160
d) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Harelbeke, Afdeling 2, Sectie B, nr's: 294m3, 294t, 293a2, 292t, 292n, 291n2. Figuur 1	

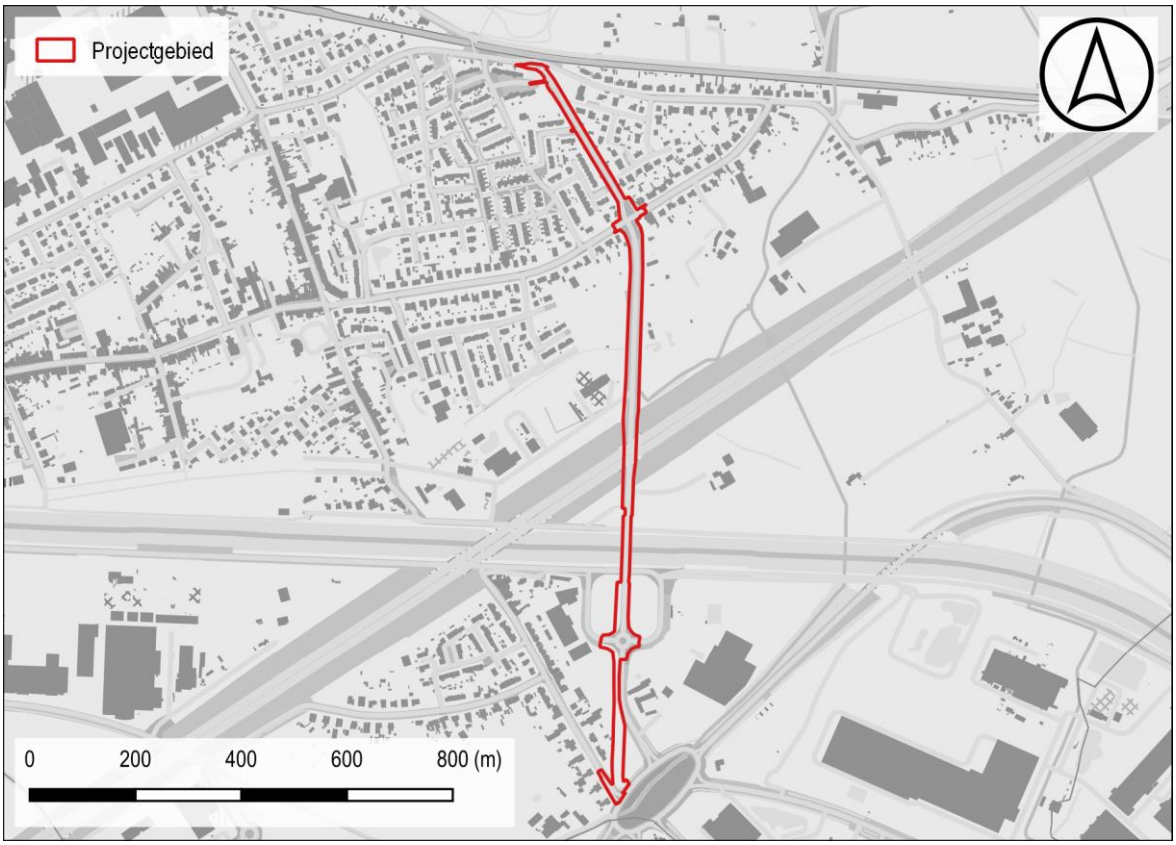

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

In het verleden werd reeds een bekrachtigde archeologienota opgesteld (ID 25048). De huidige archeologienota kadert binnen een wijziging van de geplande werken en opsplitsing van het dossier.

De opdrachtgever plant de vernieuwing van het wegdek en de aanleg van een nieuw, gescheiden fietspad langs het verloop van de Beneluxlaan te Harelbeke. Het volledige traject beslaat ca. 32550 m² en wordt op heden reeds ingenomen door de Beneluxlaan. Onder de huidige bestrating is reeds riolering aanwezig. De bestaande onderfundering van de huidige wegenis wordt ten dele hergebruikt, hier wordt enkel de toplaag van het wegdek verwijderd. Langsheen het verloop zijn eveneens langsgrachten aanwezig.

Landschappelijk gezien is het wegtracé gelegen in het overgangsgebied tussen de zandstreek binnen de Vlaamse Vallei en de zandleemstreek. Het onderzoeksgebied bevindt zich ten zuidwesten van ‘De Gavers’, die deel uitmaken van het meersgebied langs de Gaverbeek die verder noordwaarts uitmondt in de Leie. Het geplande tracé wordt op twee plaatsen doorkruist door de Pluimbeek en een naamloze aftakking hiervan. Ook loopt de Beneluxlaan over het kanaal Bossuit-Kortrijk en de E17. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het geplande traject een profiel weer waarvan de top bestaat uit ofwel eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen ofwel uit fluviatiele afzettingen van het Holoceen. De bodemkaart geeft langs het traject een matig droge lemige zandbodem en zandleembodem weer. Langs de beekvalleien zijn hydromorfe zandleembodems weergegeven. De locatie, op hoger gelegen terrein op de rand van een uitgestrekt meersgebied nabij kleinere beekvalleien, moet ongetwijfeld gunstig geweest zijn voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars. De hoger

gelegen, goed gedraineerde en makkelijk bewerkbare zandlemige bodems, moeten ook voor vroege landbouwers geschikt zijn geweest.

Het cartografische materiaal geeft langsheen het projectgebied een open en landelijke omgeving weer. Op de Kabinetskaart is het verloop van de huidige Beneluxlaan nog niet te herkennen. Het traject loopt voornamelijk door akkerland. In het noorden snijdt het projectgebied de huidige Steenbruggestraat aan, die de verbinding vormde tussen de gehuchten Stasegem en Steenbrugge. In het zuiden van het onderzoeksgebied is een omwald hoevecomplex weergegeven. Op de 19e-eeuwse bronnen is te zien dat het traject de rechthoekige walgracht deels aansnijdt. Enkel op de Vandermaelenkaart is het kanaal tussen Bossuit en Kortrijk aangegeven. Dit wordt in gebruik genomen vanaf 1861 waardoor de binnenvaart niet langer via Gent moest omvaren. Op het oudste luchtbeeld is ook de aanleg van de E17 waar te nemen die werd vervolledigd begin jaren ’70. De Beneluxlaan is dan nog niet aangelegd. Pas vanaf het luchtbeeld van de jaren ’80 is het verloop van de straat te zien. Op de luchtbeelden van de voorbije decennia is dan ook langsheen het verloop een steeds denser wordende bebouwing te zien.

De regio rond Harelbeke is rijk aan archeologische sites. In de ruime omgeving zijn dan ook verschillende sites en indicatoren gekend. Bij meerdere prospecties en vlakdekkende onderzoeken zijn bewoningssporen of off-site relicten zoals greppels, kuilen en bijgebouwtjes uit de ijzertijd in kaart gebracht. Naast deze sporen uit de metaaltijden zijn eveneens sporen van bewoning, landindeling en begraving in de vorm van crematiegraven, al dan niet met bijgiften, uit de Romeinse periode in kaart gebracht. Deze bewoningssporen bevinden zich allen op iets hoger gelegen terrein. Een deel van deze crematiegraven wordt geïsoleerd aangetroffen maar ook zijn kleinere grafveldjes bestaand uit meerdere graven in kaart gebracht. Bij onderzoek aan de Steenbrugstraat werden ook resten uit de vroege middeleeuwen in kaart gebracht. Hier werden sporen van bewoning uit de Karolingische periode aangesneden en een tweetal vlakgraven uit de Merovingische periode. Naast deze sporen van bewoning en begraving werden bij meerdere onderzoeken ook lithische artefacten ingezameld, hetgeen er op wijst dat de omgeving ook werd bezocht door rondtrekkende jager-verzamelaars. Buiten deze materiële bewijzen voor menselijke aanwezigheid sinds de steentijden wijst het grote aantal cartografische indicatoren van omwalde hoeves in de omgeving op een vrij intensieve agrarische exploitatie in de late middeleeuwen en vroegmoderne periode.

Op basis van de landschappelijke situatie en de gekende vindplaatsen kan in de omgeving van het onderzoeksgebied uitgegaan worden van een trefkans inzake artefactensites en resten van bewoning, begraving en andere activiteiten. Vanwege de lineaire vorm van de geplande ingrepen en de reeds aanwezige infrastructuur wordt de kans op wezenlijke kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek als zeer beperkt ingeschat.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande ingrepen langs het verloop van de Beneluxlaan te Harelbeke worden geen bijkomende onderzoeksdaden aanbevolen. In de eerste plaats moet gewezen worden op de reeds aanwezige infrastructuur. Hierbij is ook reeds riolering aanwezig en bevinden zich langsgrachten langsheen delen van de Beneluxlaan. Redelijkerwijs kan hier aangenomen worden dat het bodemprofiel reeds is gehomogeniseerd en het bodemarchief ten dele is gefragmenteerd. Met betrekking tot artefactensites wordt de kans dan ook als heel klein ingeschat dat zich nog deels in-situ bewaarde artefactenconcentraties bevinden langsheen het geplande traject. Verder onderzoek door middel van archeologische boringen wordt bijgevolg

als weinig zinvol ingeschat. Ook met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen wordt de kans op kenniswinst bij verder onderzoek door middel van proefsleuven weinig zinvol ingeschat. Vanwege de lineaire vorm en de aangenomen mate van fragmentatie, en het feit dat een deel van de onderfundering van de het bestaande wegdek wordt hergebruikt kan bij verder onderzoek in functie van bodemsporen niet veel meer verwacht worden dan een quasi contextloze indicatie voor menselijke aanwezigheid in het verleden.

Wel moet gewezen worden op de archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.1.4 van het huidige decreet betreffende het onroerend erfgoed.

1.4 Conclusie

De opdrachtgever plant de herinrichting en heraanleg van de Beneluxlaan te Harelbeke. Hoewel in de omgeving moet uitgegaan worden van een trefkans in zowel artefactensites als resten van bewoning begraving of andere activiteiten wordt, vanwege de aanwezige infrastructuur en lineaire vorm, een doorlopend onderzoekstraject als weinig zinvol beschouwd.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.